

**„Göttingische Gelehrte Anzeigen” (Unter Aufsicht der Akademie de Wissenschaften),
Wandenhoeck&Ruprecht Verlag, 2010, ISSN 0017-1549**

Fiind unul dintre cele mai vechi periodice științifice din Europa și cel mai vechi periodic în limba germană specializat pe recenzii (fondată în anul 1739), „Göttingische Gelehrte Anzeigen”, publicată de către Academia de științe din Göttingen, și-a fixat drept scop strădania în direcția polihistorică a abordării pluridisciplinare (fiind astfel totodată și una dintre cele mai vechi publicații care urmărește acest aspect), a cultivării criticii științifice, precum și a colaborării științifice cu străinătatea. Mai ales din anul 2008, parcursul „polihistoric” al publicației a fost schimbat, în direcția inserării unor materiale și recenzii privind cele mai noi apariții din domeniile științelor naturale, politologiei și economiei, în măsura în care acestea prezintă relevanță pentru științele socio-umaniste. Pentru simplificare și pentru a putea crea o imagine asupra ariei disciplinelor abordate în paginile acestei reviste, redăm doar traducerea titlurilor cărților recenzate de-a lungul câtorva ani:

2010, 262. Jahrgang, Heft 1/2.

Acest număr are patru secțiuni. În prima secțiune, cea de arheologie, putem citi o recenzie cuprinzătoare, semnată de Erwin Pochmarski, a volumului editat de Guntram Koch, *Actele simpozionului Corpusului Sarcofagelor, Marburg, 2-7 iulie 2001, Mainz 2007*. În secțiunea privind istoria literaturii și a ideilor găsim două recenzii: prima, asupra ediției critice a operei teologului protestant Johann Joachim Spalding (volume editate succesiv între anii 2001-2001), semnată de Wolfgang Virmond, a doua, o recenzie la cartea lui Peter-Andre Alt, *Franz Kafka. Fiul veșnic. O biografie*, apărută la editura C.H. Beck, München. 2005 (recenzent Oliver Jahraus). Secțiunea „Teologie și științele religiei” îmbogățește cuprinsul revistei cu trei recenzii: Markus Witte semnează o recenzie la volumul editat de Reinhard Gregor Kratz și Hermann Spieckermann, *Imagini ale zeilor. Imagini ale lui Dumnezeu. Imagini ale lumii. Politeism și monoteism în lumea antică* (Tübingen, 2009); cartea lui Hermann Deuser, *Filosofia religiei* (ed. de Gruyter, 2009, recenzent Thomas Rentsch), și în cele din urmă, exegeza veterotestamentară a lui Knut Backhaus, *Dumnezeul care vorbește. Colecție de studii privind scrisoarea către Evrei*, comentată de Martin Karrer. Ultima parte a revistei prezintă trei prelegeri rostite cu ocazia săptămânii academice de la Göttingen: episcopul dr. Wolfgang Huber, *Religia – instrument al violenței sau al păcii? Rolul politic al religiei*; profesorul Joachim Ringleben (Göttingen), *De câtă religie are nevoie omul?*, și cardinalul dr. Karl Lehmann, *Adevăr și toleranță. Înspre înțelegerea dreptului fundamental la libertate religioasă*.

2010, 262. Jahrgang, Heft 3/4, 264 p. (caietele 1-4)

În acest număr sunt cuprinse următoarele secțiuni și recenzii: Filologie (recenzie la Astrid Bauereisen, *Du beau idéal moderne. Proiectul lui Stendhal asupra unei estetici moderne*, Heidelberg, 2009, semnată de Franziska Meier); Istoria artei (recenzie la Heinrich Magirus, *Frauenkirche din Dresda de George Bähr*, Berlin, 2005, cea mai cuprinzătoare recenzie a volumului semnată de Peter Heinrich Jahn); Teologie și filosofie, cu două recenzii – Andreas Grossmann, Christof Landmesser (ed.), *Correspondența lui Martin Heidegger cu Rudolf Bultmann 1925-1975*, Tübingen 2005, și Konrad Hamann/Rudolf Bultmann, *O biografie*, Tübingen, 2009 (recenzent Hans Weder); Istoria antichității: Reinhold Bichler, *Istoriografie-Etnografie-Utopie*, Wiesbaden, 2008 (recenzie de Heinz-Günter Nesselrath); Istoria Bisericii: Christoph Marksches, *Teologia creștină a epocii imperiale și instituțiile sale*, Tübingen, 2007 (recenzent Ekkehard Mühlenberg); și Drept public: Christian Starck, *Constituțiile. Geneza, interpretarea, efectele și protecția lor*, Tübingen, 2009 (recenzent Josef Isensee). De fiecare dată, ultima revistă din an conține o foaie cu lista cărților recenzate în paginile publicației.

„Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca”, tom LIV, 2015, p. 449-455

2011, 263. Jahrgang, Heft 1/2

Primele două caiete pentru acest an cuprind contribuții din domeniile: Filosofie: Hans-Christoph Schmidt am Busch, Christopher F. Zurn: *O recunoaștere. Revista germană pentru filosofie*, vol. 21, Berlin, 2009, 351 p. (recenzie de Tilman Reitz), Jan Engelmann, Richard Faber, Christine Holste (ed.), *Patima rațiunii. Intelectualii publici*, Würzburg 2010 (recenzent Elena Agazzi); Istoria artei: Manuela Beer: *Crucile triumfului în Evul Mediu. O contribuție la tipologia și geneza acestora în secolele XII-XIII*, Regensburg 2005 (recenzie de Christian Hecht); Istorie contemporană: *Barbara Tuchman. 1914* (trad. din lb. engleză), Frankfurt a.M. 2007 (recenzie de Werner Lehfeldt), Carl Schmidt: *Jurnale 1930-1934*, ed. Wolfgang Schuller, Gerd Giesler, Berlin 2010, Carl Schmidt: *Atâta vreme cât Imperiul există aici. C. Schmidt în dialog cu Klaus Figge și Dieter Groh 1971* (ed. Gerd Giesler, Frank Hertweck, Dimitrios Kisoudis), Berlin 2010 (recenzie de Reinhard Mehring); Științe juridice: Bernd Mertens: *Legislația în național-socialism. Contribuții la istoria dreptului în secolul XX*, Tübingen, 2009 (recenzent Horst Dreier), Christoph Henke: *Despre evoluția dreptului. De ce se schimbă dreptul?* Tübingen, 2010 (recenzie de Thomas Vesting), Martin Reulecke: *Egalitate și drept penal în dreptul natural german al secolelor XVIII și XIX. Fundamentele științei dreptului*, Tübingen 2007 (recenzie de Wolfgang Sellert).

2011, 263. Jahrgang, Heft 3/4, 247 p.

Acest număr prezintă următoarele recenzii, pe secțiuni după cum urmează: Filosofie: Werner Beierwaltes, *Proklos; Plotin; Platonismul și idealismul; identitate și diferență; gândirea Singularului; autocunoașterea și experimentarea Singularului; Eriugena; platonismul în creștinism; Sinele adevărat; Proclana; note de subsol la Plato* – recenzie multiplă la studiile enumerate ale autorului, publicate între anii 1965 și 2011, semnată de Jens Halfwassen; Rolf Dietrich Herzberg, *Nelibertatea voinței și reproșul vinovăției*, Tübingen, 2010 (recenzent Kurt Seelmann); Filologie: Walter Müller-Seidel, *Friedrich Schiller și politica: să se întâmple nu ce este mare, ci ce este omenesc*, München, 2009 (recenzent Rolf-Peter Janz); Istoria Bisericii: Wilhelm von Hirsau, *Willehelemi Abbatis Constitutiones Hirsaugienses*, Siegburg, 2010 (recenzent Fidel Rädle); Istoria artei: Werner Busch, *Englishness*, München, 2010 (recenzent Susanne H. Kolter), Jost Hermand, *Istoricul de artă Richard Hamann*, ed. Böhlau, 2009 (recenzie de Martina Sitt și Rainer Biskup); Iudaică: Günter Stemberger, *Judaica Minora*, părțile I și II, Tübingen, 2010 (recenzie de Hans-Jürgen Becker), Științe juridice: Paolo Grossi, *Dreptul în istoria europeană*, München, 2010 (recenzie de Michael Stolleis); Jan Schröder, *Științele juridice în contemporaneitate*, Tübingen, 2010 (recenzent Hans-Peter Haferkamp); Tade Matthias Spranger, *Dreptul și Bioetica*, Tübingen, 2010 (recenzie de Jens Kersten).

2012, 264. Jahrgang, Heft 1/2, 114 p.

Acest număr prezintă recenziile și secțiunile următoare: Istoria Științei: Claudia Profos Frick, *Critica erudiților. Recenziile literar-științifice ale lui Albrecht von Haller în Göttingische Gelehrte Anzeigen*, Basel 2009 (recenzent Sylvia Heudecker); Științele antichității: Carl Joachim Classen, *Stăpânitori, cetățeni și educatori. Observații privind discursurile lui Isocrate*, Hildesheim-New York, 2010 (recenzent Johannes Engels), Klaus Scherberich, *Koinè Simachiá. Cercetări privind alianța elenă a lui Antigonos III. Dosoș și Filip V (224-197 î. Chr.)*, Stuttgart, 2009 (recenzie de Alexander Nuss), Heiner Knell, *Împăratul Traian ca și constructor. Putere și arhitectura stăpânirii*, Darmstadt, 2010 (recenzie de Tina Wellhausen); Istorie: Bruno Bleckmann: *Germanii. De la Ariovist până la vikingi*, München, 2009 (recenzent Heiko Steuer); Filologie: Claudia Bamberg, *Hoffmansthal. Poetul și lucrurile*, Heidelberg, 2011 (recenzie de Heinz Rölleke), Horst-Jürgen Gerick, *Un maestru din Rusia. Domeniile activității lui Dostoievski. Paisprezece eseuri*, Heidelberg, 2010 (recenzie de Jahangir Bashirov), Eva C. Huller, *Teatrul grecesc în Germania. Mit și tragedie la Heiner Müller și Botho Strauß*, ed. Böhlau, 2007 (recenzent Volker Riedel).

2012, 264. Jahrgang, Heft 3/4, 228 p.

Volumul de față cuprinde următoarele contribuții: Teologie și știința religiilor: Dieter Zeller, *Studii privind pe Philo și Paulus*, Bonn, 2011 (recenzie de Maria Becker), Georg von Simson, *Mahābhārata. Marea povestire a Bhāratelor*, Berlin, 2011 (recenzent Andreas Viethsen), Joachim Ringleben, *Iisus. O încercare de comprehensiune*, Tübingen, 2008 (recenzie de Thomas Söding), Martin Brecht, *Johann Valentin Andreae 1586-1654*, Göttingen, 2008 (recenzie de Herbert Jaumann), Claus Cordemann, *Monismul creștin al lui Herder*, Tübingen, 2010 (recenzent Martin Keßler); Științe juridice: G. Essen/N. Jansen (ed.) (*Procese de dogmatizare în drept și religie*, Tübingen, 2011 (recenzie de Christian Hillgruber); Istoria artei: *Hans von Aachen, Italia-München-Praga. Cu ocazia expoziției Hans von Aachen (1552-1615)*, Berlin-München, 2010 (recenzie de Peter și Dorothea Diemer), Brigitte Volk-Knüttel, *Peter Candid (la 1548-1628). Pictură-Desen-Grafică tipărită*, Berlin, 2010 (recenzent Claudia Steinhardt-Hirsch); Științele muzicale: Dominik Schweiger și Nikolaus Urbanek (ed.), *Hoffmansthal: webern_21*, Viena, 2009 (recenzie de Thomas Ahrend).

Recenziile publicate în numerele din periodicul amintit analizează în profunzime de obicei cărți editate în limba germană, oferind o platformă critică de interpretare și integrare pluridisciplinară a publicațiilor respective; plața tematică acoperită este vastă, de la teologie și filosofie până la artă și științele muzicale. Lucrările dezbătute sunt de actualitate, în cele mai multe cazuri este vorba de cărți apărute cu un an-doi înainte de editarea revistei; la finalul fiecărei recenzii sunt prezentate afilierea instituțională și datele de contact ale recenzentului. Seria acestei reviste este deosebit de utilă pentru cei care au preocupări științifice pluridisciplinare și doresc să beneficieze de un feedback științific de calitate asupra publicațiilor din domeniile amintite, apărute în edituri din spațiul german.

Loránd Mády

„The Hungarian Historical Review”, Budapest, New Series of „Acta Historica” Academiae Scientiarum Hungaricae, II/2013 (1 - 4); III/2014 (1 - 4)

Această revistă este, în același timp, una de tradiție și una foarte recentă. Pe de o parte, seria mai actuală, a ajuns deja la a treilea volum; pe de o altă parte, persistă ca mesagera unei îndelungate tradiții, continuând periodicul intitulat „Acta Historica” și inițiat în anii '50 ai secolului XX. Redactorii rămân conștienți și devotați importanței contribuțiilor destinate a fi valorizate în plan extern, astfel încât se încearcă a se demonstra permanența ei tematică.

Publicația este tipărită exclusiv în limba engleză, mijloc cert de a răspândi și corobora reușitele istoriografiei maghiare cu cele existente în circuit continental. Nu numai în domeniul strict al istoriei autohtone, ci și în extensia convenită problematic îndeosebi ariei central și est-europene. Tomurile respective sunt deseori tematice: astfel, numărul prim din 2013 este centrat asupra noțiunii Reformei religioase, următorul vizează epoca Angevinilor, al treilea se referă la chestiunea etnicității (ființarea comunității maghiare interbelice!), ultima apariție fiind dedicată Principatului transilvan, respectiv personalității lui Gabriel Bethlen. În continuare, cel dintâi număr din 2014 abordează noțiunea de familie (incluzând istorie familială, starea matrimonială și divorțul începând cu secolul XVI și până în zilele noastre), al doilea este centrat pe una dintre modalitățile de reprezentare a trecutului, prin prisma fotografiei, a filmului artistic și documentarului; semnalăm aici demersul realizat de Lukasz Sommer cu privire la lingvistica istorică aplicată în cercetările fino-ugrice; al treilea are drept obiect evoluția politicii în zona balcanică după retragerea forței otomane, în vreme ce, în ultimul număr, se tratează, cu aplicabilitate, despre impactul / interferența dintre religie și contextul/relațiile sociale în spațiul și timpul modern și contemporan maghiar.

Revista conține și o serie de recenzii, chiar foarte numeroase, răspândite în mai toate numerele parcurse. Ele au menirea de a înștiința cititorii despre cele mai noi apariții pe varii tărâmuri de activitate, proprii atât scrisului autohton, cât și celor din imediata vecinătate geografică, cu accent pe

lucrările din portofoliul istoriografiei occidentale. Un asemenea exemplu îl constituie cartea lui Timothy Snyder, intitulată *Blodlands. Europe between Hitler and Stalin*, recenziată de Borhi László, unul dintre cei mai buni specialiști locali ai istoriei diplomației americane. Cu deosebită satisfacție am constatat semnalarea aportului unor specialiști din țara noastră, precum Constantin Iordachi, Jakó Zsigmond, Kovács Kiss Gyöngy etc. Un efort aparte în acest sens îl reprezintă demersul înfăptuit de Nagy Levente, cu privire la imaginea românilor și a maghiarilor la sfârșitul veacului XVII, zugrăvită în scrierile conțelului Luigi Ferdinando Marsigli (vezi Mónika F. Molnár, în 2013/4).

Un aspect interesant și specific în economia periodicului îl constituie contribuția cercetătorilor maghiari din România, care publică, de regulă, subiecte legate de trecutul Transilvaniei. Între acestea menționăm articolul specialistului în istoria artei, universitarul clujean Kovács András, despre edificarea noului sediu princiar al lui Gabriel Bethlen la Alba Iulia, respectiv încercarea conținând studii de caz vizând conexiunea dintre actul matrimonial și apariția descendenților în secuime (Vlăhița și Căpâlnița, 1838-1840), semnat de Pakot Levente. Un compartiment reușit este reprezentat, în opinia noastră, de participarea unor autori străini, cum ar fi Klaus-Jürgen Hermanik, Leslie M. Waters, Stanislaw Holubec, Krzysztof Bryechczyn, Martina Baleva și alții. În asemenea împrejurări, dată fiind și calitatea muncii editoriale, nu este deloc de mirare faptul că, deși apare de puțină vreme, revista figurează indexată nu doar în bazele de date științifice din Ungaria, ci și în cele internaționale (CEEOL, EBSCO, JSTOR).

Se poate pune desigur întrebarea în ce măsură publicația contribuie la îmbogățirea peisajului revuisticii de profil din țară și din afară, mai ales în situația în care fenomenul tematizării pe anumite grupaje de subiecte aparte nu înseamnă o caracteristică definitorie în acest sens, istorici maghiari preferând a se manifesta prin demersuri valoroase acoperind varii domenii, în dauna unui anumit procent, maximal / minimal dpv. problematic. În general, tendința existentă actual între periodicele de specialitate este una de coexistență și coabitare și, într-o oarecare măsură, și de completare concurențială. În acest sens, această nișă de expresie academică într-o engleză elevată, joacă un rol important în a promova realizările istoriografiei mandatate și, prin interferarea / integrarea cu / în circuitul internațional, în a ajuta la reprezentarea, într-un mod adecvat profesional, a producției științifice în limba maternă.

Artúr Lakatos

„*Századok*”, 147/2013 (1-6); 148/2014 (1-6)

„Secolele”, în tâlmăcire, nu este o simplă revistă de istorie, reprezentând un element component al publicisticii de profil în devenirea istoriografiei maghiare. Fondată în 1867 și editată de către Societatea Maghiară de Istorie, ea apare fără întrerupere până astăzi, cumulând atribuțiile celei mai prestigioase publicații de specialitate în domeniu. Prestanța și popularitatea conferite de acest indicator al tradiției, dar și de un ridicat nivel valoric permanentizează caracteristici proprii pentru atracția și importanța deținută în rândul cercetătorilor și al pasionaților de trecut, tocmai prin apariția constantă în șase numere anual. Ființarea și dezvoltarea constantă în spațiu și timp au fost și rămân consolidate prin șansa oferită exprimării opiniilor contrarii, atât din interior, cât și din exterior, echilibrate și echitabil rostite pe palierul exprimării domeniiale, generaționale, politice, științifice etc., aspect propriu îndeosebi actualei societăți maghiare divizate. Astfel se întâmplă ca, pe lângă profesioniști consacrați, precum: Feitl István, Földes György, Frank Tibor, Gyarmati György, Karsai László, Kövér György Ormos Mária, Pók Attila, Stark Tamás, Szakály Sándor, Ungváry Krisztián, să figureze cercetători valoroși, îndeosebi din rândul tinerilor, cum ar fi Mitrovits Miklós, Turbucz Dávid sau Zakar Péter, sau chiar studenți, masteranzi ori doctoranzi, precum Törő László Dávid (Debrecen), autorul unei note de lectură (2014/3).

În cazul acestui periodic, arareori există numere tematice, centrate pe un anume subiect, iar delimitarea internă în subdiviziuni se face în funcție de tipul contribuțiilor, și nu în relație cu subiectul intrinsec. Titlurile rubricilor eşalonate problematic se repetă în cazul majorității numerelor, respectiv: *Tanulmányok*, incluzând studii propriu-zise, la fel ca și secvența intitulată *Közlemények*. Recenziile

sunt cuprinse în segmentul numit *Történelmi irodalom*. Alte areale reiterate periodic sunt: *Figyelő*, oferind spațiu, de regulă, unor dispute sau critici pe marginea unor fenomene / procese generale; *Műhely*, prezentând rezultate parțiale ale unor cercetări importante, dar neterminate, iar în cadrul părții intitulată *Krónika*, sunt oferite relatări despre unele evenimente majore, cum ar fi conferințe / congrese / sesiuni / simpozioane interne/ internaționale, dar și dări de seamă, diverse înștiințări și necroloage.

Dincolo de studiile, în general foarte consistente, acoperind toate epocile și domeniile trecutului – fapt ilustrând receptivitatea editorilor față de orice aport contributiv însemnând calitate în plan istoriografic, – remarcăm partea foarte consistentă de recenzii și note bibliografice / de lectură. Numărul lor este foarte mare și, în general, tratează despre lucrări recent apărute, dar nu numai, între semnatarii abordați figurând și cei proveniți din lumea culturală germană sau slavă, în schimb, lipsesc, în totalitate, discuțiile la tomurile publicate în spațiul anglo-saxon, care, de regulă, expun sugestii hermeneutice din punct de vedere conceptual și metodologic. Majoritatea recenziilor folosesc o abordare pozitivă, dar nu neapărat la modul laudativ. Un astfel de exemplu îl constituie elaboratul lui Szakály Sándor la volumul având drept subiect existența instituției radiofonice naționale între anii 1945-1948 (autor: Simándi Irén, 3/2014). Deși recenziile sunt una pozitivă, autorul atrage atenția asupra unor aspecte metodologice, precum, de pildă, absența obișnuinței citării din lexicoanele biografice. Un alt caz este reprezentat de Pritz Pál, în discutarea volumului de documente editat de Baráth Magdolna. Argumentația folosită este deosebit de amplă, de multe ori un ton foarte critic, care se justifică însă prin comentariile adnotate, dovedind atât faptul că inițiatorul semnalării critice este un bun cunoscător al epocii respective, cât și deosebita sa apetență spre lectura minuțioasă (1/2014).

O caracteristică aparte a periodicului este dezvăluită de circumstanța funcționării ei ca un deschis forum de dezbatere, în cadrul căruia opiniile profesionale, coroborate cu cele personale – asemănător „agorelor” politice, în care nu numai percepțiile sau rezultatele, ci și personalitatea interlocutorilor sunt invocate și taxate polemic - se exprimă în fiecare număr al publicației. Strategia și tactica exersate în asemenea cazuri este următoarea: părțile aflate în contradicție își pot exprima părerile în scris, redactorii urmând a formula opinia lor neutră, invitând totodată cititorii să mediteze și să tragă concluziile de rigoare, consecința expusă conducând la încheierea discuției științifice. O astfel de situație a fost consemnată în confruntarea angrenând istoricii Gyáni Gábor „versus” Hermann Róbert, Karsai László și Pritz Pál (3/2013), pe marginea studiului celui dintâi pomenit, cu privire la starea istoriografiei maghiare contemporane și recente; respectiv, polemica mai puțin prietenoasă, presărată pe alocuri cu atacuri la persoană (1/2014), desfășurată între Krausz Tamás și Ungváry Krisztián, având drept reper nota critică a lui Ungváry (6/2013) la un volum, realizat de Krausz, oferind spațiu generos manifestării unei controverse aprige, care, probabil, vor continua, dar în afara coloanelor revistei.

Ca temporară concluzie, credem că parcurgerea tematicii incluse în cuprinsul „Századok”-ului este recomandabilă specialistului român, preocupat de trecutul ariei geografico-istorice transilvane, dar și de confluențele existente între cele două discursuri proprii scrisului istoric, trecut, actual și de perspectivă.

Artúr Lakatos

„*Világtörténet*”, Budapesta, MTA BTK TTI Folyóirata, 35/ 2013/ 4; 36/2014/1-4.

Revista, cu titlul sus citat, editată de către Institutul de Științe Istorice, parte componentă a consorțiului de instituții umaniste reunite sub auspiciile Academiei Maghiare de Științe, reprezintă, în primul rând, o provocare pentru autori și editori, și anume, concretizând măsura difuzării informației cu adevărat valoroase cu privire la istoria locală / autohtonă și cea europeană / globală, respectiv subiecte mai bine cunoscute (pacea de la Saint Germaine), dar și aspecte mai puțin știute, chiar exotice (cazul refugiaților evrei în Mauritius, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial) – într-o limbă de strictă circulație internă. Asta deoarece, în pofida bogăției și diversității contribuțiilor inserate, periodicul este tipărit numai în maghiară.

Structura este una simplă, clasică pentru majoritatea publicațiilor de profil: conține studii originale și recenzii de lucrări. Multă vreme, „Istoria universală”, cum ar suna în românește, apărea, probabil și în funcție de cantitatea materialelor repertorizate, într-un mod relativ neregulat, deseori înfățișând numere comasate anual. Conceptul de redactare a fost modificat recent (2013/2-3), adoptându-se procedura setului tematic, precum cel edificat pe modernizarea spațiului Orientului Îndepărtat (China și Japonia în secolele XIX-XX). Cursul evolutiv a continuat și cu primul număr din 2014, relevând abordări despre istoria informațională, inspirat – conform textului introductiv, semnat de Z. Karvalics László – de succesul unui antecesor problematic, inițiat în 1996. Acesta este foarte interesant din punct de vedere inter- și multidisciplinar, în adevăratul sens al cuvântului: informația constituind termenul-cheie pentru seria de articole cu tematică diferită, debutând cu societatea informațională neo-asiriană și interacțiunea dintre putere și scris în Urartu, și terminând cu un incitant demers, realizat de Vörös Boldizsár, în tentativa de comparare a narării unui caz al simbolisticii comuniste, promovând conceptul prieteniei istorice ruso-maghiare, – cel al fictivului căpitan țarist Gusev, participant la înfrângerea revoluției din 1849, și care, conform mitologiei, se alăturase trupelor conduse de generalul Bem, faptă pentru care ar fi fost executat la Minsk. Autorul compară sursele sovietice/rusești cu cele maghiare, într-un interval de timp destul de larg, coincidând tocmai cu criza declanșată pe durata Războiului Rece. Numărul tematic următor își focalizează atenția pe chestiunea *Imperiul Germano-Roman*, iar celălalt (2014/3) are ca temă generală *Transformare în națiune și istoriografie în Caucaz*, cuprinzând studii centrate asupra formării statului și identității naționale în situația celor trei republici din Caucaz, Armenia, Georgia și Azerbaidjan. În acest ultim caz, remarcăm aportul lui Nagy Kornél, unul dintre cei mai activi armenologi maghiari actuali, dar și al altor contribuitori străini, ce ilustrează bunele relații dezvoltate de editorii revistei în mediile de specialitate din afara granițelor țării. Nu în cele din urmă, distingem acribia editoarei Skorka Renáta, ilustrativ exprimată, oarecum cifrat, sub denumirea de „Spirite în-sticlate”, parabolă desemnând un clivaj problematic asezonat locului / rolului unor personalități, îndeosebi culturale și militare în devenirea Ungariei medievale.

Din punctul de vedere al istoriografiei românești, subliniem un valoros studiu elaborat de profesorul Miskolczy Ambrús, despre participarea membrilor Gărzii de Fier la războiul civil din Spania, și înmormântarea „eroilor” Moța și Marin (4/2013). Tratarea este un nimerit exemplu vizând modalitatea vehiculării noutății informaționale, dar și modernei interpretare aferentă. Conform celor afirmate de către autor într-o notă de subsol, încercarea sa reprezintă o tentativă de antumare a monografiei aflată în faza de definitivare, despre trecutul mișcării respective. În urma unei scurte introduceri, – care plasează războiul civil spaniol în contextul internațional al competiției ideologice specifice răstimpului interbelic – se trece la factualizarea „aventurii” legionare, pentru ca apoi atenția să fie diseminată pe ceremonialul funebru și faptele contextualizatoare. Accentul se pune nu atât pe analiza datelor din punct de vedere estetic și hermeneutic – deși o astfel de abordare de nuanță antropologic culturală ar fi fost oportună, prin utilizarea metodologiei adecvate –, cât pe „summa” reflecțiilor politice determinate, în strădania de a evoca meandrele vieții politice românești, cu un evident focus pe mișcarea legionară.

Am considerat necesar să glosăm bibliografic pe marginea acestei publicații, cu un caracter inedit în peisajul istoriografic maghiar, datorită importanței deținute în maniera științifică de semnalare, dar și drept exemplu pentru alte instrumente de profil, absente din devenirea actuală a scrisului nostru istoric, pomenind, cu regret, ori făcând tardivă referire la demult apusa „Revistă de referate și recenzii”, inițiată la București, la debutul deceniului șapte al veacului trecut.

Artúr Lakatos

„Történelmi Szemle”, Budapest, MTA, BTK, TTI Értésítője, LV/ 2013/4; LVI/2014/1-4

Această revistă apare din anul 1949, ca publicație de specialitate a Institutului de Istorie din cadrul Academiei Maghiare de Științe, într-o ținută calitativă de elevat nivel. Anual se publică patru numere, menite a reprezenta un atelier principal al istoriografiei din țara vecină.

Ar fi dificil de stabilit un anume profil din punct de vedere conceptual-metodologic, periodicul fiind deschis abordării tuturor epocilor și domeniilor proprii scrisului de profil. Autorii sunt specialiști, mai mult sau mai puțin experimentați; evident că există și contributori străini, însă, dat fiind faptul că ea apare exclusiv în limba maghiară, se îngreuează colaborarea cu toți aceștia. Se inserează relativ puține recenzii, sau mai bine spus, transpare o convenită doză de selectivitate în acest sens, însăși numele recenzenților în sine (de exemplu, în numărul prim din 2013, Frank Tibor fiind „adnotat” de Magyarics Tamás, Gyurgyák János, „interpretat” de Paksa Rudolf) demonstrând clar tendința de rigurozitate, exersată de către revistele din lumea occidentală, foarte acrib specializate în această direcție. Astfel, am lecturat, în ultimele pagini ale numărului de debut din 2014, recenzia extrem de amplă, marcată cu bogate note de subsol, elaborată de Szabó András Péter, la cel de-al XIX-lea volumul tipărit de Szögi László, dezvoltând baza de date a tineretului studios maghiar, identificat în universități străine; ca și „glosele de lectură” la tomul editat de Philippe de Lara, *Naissances du totalitarisme*, un tratat care nu doar sintetizează, ci tinde a și rescrie abordările privind totalitarismele de extremă dreaptă.

Deoarece, așa după cum am menționat, periodicul dezbătut nu reflectă numai o unică direcție de cercetare, contribuțiile inserate se impun prin noutatea și valoarea textelor, îndreptând toate așteptările și meritând a fi consultat, de toți cei care vor să rămână la curent cu suite de articole și studii, specifice prin impactul major provocat în varii țărâmură vizând aprofundarea trecutului Ungariei, a Europei centrale, occidentale și sud-estice. Astfel, coloanele ei oferă spațiu publicării unor analize de documente originale, pre- ori post-fațate de viabile studii critice, precum: planurile de atac ale armatei țariste la adresa celei austro-ungare între 1910-1913 (prezentate de Hajdú Tibor), opinia cardinalului Juan de Lugo în legătură cu calitatea de iezuit a lui Pázmány Péter (Martin Tibor), ambele în numărul 2/2014; elaboratul foarte valoros, informațional și metodologic, semnat de Somogyi Éva, privind epistolarul ca izvor istoric (1/2014), care are drept studiu de caz scrisorile oficiale ale funcționarilor Ministerului de Externe Comun al Monarhiei Austro-Ungare, abordări de istorie economică (Kövér György, Nagy Kornél), de istorie a simbolisticii (Bertényi Iván, despre statuia lui Werbőczy), de relații internaționale (îndeosebi aportul lui Borhi László, intitulat *Rolul statelor mici în politica internațională*, în care, perieghzând dinamica evoluțiilor politice din Europa Centrală și de Est în cursul secolului al XX-lea, formulează câteva concluzii legate de vulnerabilitatea denotată, fără a omite încadrarea propriei sale analize în contextul literaturii comparatiste). Nu lipsesc lucrări de un interes deosebit și pentru istoriografia românească, meritând a fi subliniate contribuțiile semnate de Miskolczy Ambrús (despre mediului intelectual al Mișcării Legionare) sau Stefano Bottoni (vizând un aspect al interferării serviciilor de spionaj româno-maghiare între anii 1975-1989). Dintre autorii maghiari de obârșie transilvană, relevăm demersurile lui Kovács W. András și Hegyi Géza cu privire la anumite subiecte de istorie medievală (3/2014).

În mod evident, colegiul redacțional al publicației a captat o parte de ecourile survenite în plan științific după apariția unei colecții de documente (editori: Krausz Tamás și Varga Éva Mária) despre atrocitățile comise de soldații maghiari în teritoriile ocupate în Uniunea Sovietică, pe baza unor surse provenite din arhivele sovietice/rusești. Raportată la dezbateră vehementă găzduită de paginile revistei „Századok”, în acest caz, adnotările critice au aparținut istoricului militar Szabó Péter, același număr inserând și replicile coordonatorilor. Față de cea dintâi „confruntare” amintită, în care polemicele au degenerat, fiind vorba numai de abordarea bazelor principiale și metodologice, fără să asistăm la modificarea tonalității în a doua situație, este de remarcat faptul că semnatarii incriminați și-au apărat pozițiile nu doar din unghiul de tratarea ideologică, ci prin explicarea concepției de lucru folosite, încercarea de a justifica implicările personale în sine trecând oarecum pe plan secundar. Despre toate acestea putem afla din numerele revistei lecturate, ca și despre multe altele, care, din lipsă de spațiu, au fost lăsate în afara stratigrafiei noastre.

În final, considerăm că publicația „Történelmi Szemle” face parte din rândul acelor instrumente referențiale care merită a fi consultate, și sperăm ca prin această prezentare, lipsită de orice fel de interes, dincolo de cel strict profesional, nutrit în popularizarea ei, am reușit să contribuim la creionarea unei imagini cât mai obiective privind devenirea ei în ultimii ani.